

Ankara Üniversitesi Açık Ders Notları

FEL 132 Eleştirel Düşünme

4. HAFTA:

Argümanlar ve Argüman İşaretleri:

Dili argüman bağlamında incelemek önemlidir. Bu açıdan da argümanları tespit edebilmek için temelde birtakım işaretlerin farkına varmak gerekir. Bunlar argüman işaretleridir. İlk planda en temel argüman işaretlerini ele alacağız.

Hangi tümcelerin (yargılar) diğer tümceler için gerekçe (neden) içerdiğini anlamamız gerekir.

Bazı sözcükler, bazı tümcelerin diğerleri için gerekçe içerdiğini gösterir.

Örnek:

1. Uzun boyluyum, bu yüzden sporda iyiyim.

(neden) (sonuç)

2. Sporda iyiyim, bu yüzden uzun boyluyum.

(neden) (sonuç)

Basit gibi görünse de, argüman işaretleri argümanın yapısını ve iddiasını belirlerler. Örneğin 'bu yüzden' ifadesi, sonucu gösteren bir argüman işareti olarak işlev gösterir.

Bu durumda ilk örnek daha makul bir argüman iken, ikincisi kötü bir argüman olarak görünmektedir ve anlam tamamen değişmiştir.

'bu yüzden' sözcüğünün işlevini yerine getirebilecek diğer ifadeler şunlar olabilir:

'bundan dolayı', 'yani', 'dolayısıyla', 'buna göre' vb.

Eğer bir argüman işareti kullanılıyorsa, mutlaka bir sonuç bildiren bir yargının takip etmesi gerekir, çünkü bu işaretler dilde rastgele kullanılırsa herhangi doğru ve makul bir düşünce akışından söz etmek mümkün olmaz.

Nedeni (gerekçe) ifade eden argüman işaretleri de vardır.

Örnek:

Sporda iyiyim, çünkü uzun boyluyum.

(sonuç)

(neden)

Yine ‘çünkü’ sözcüğü, kritik bir işlev göstermekte ve argümanın kurulmasını sağlamaktadır.

Standart Form:

Gündelik hayatta bu kadar basit argümanlarla karşılaşmayız. Daha komplike ve çoğunlukla eksik birçok argüman bombardımanına tutuluruz. Bu yüzden, belirli bir söylem alanını standart bir forma getirmek eleştirel düşünme için önemlidir.

Belirli bir iddia, argüman için kullanılan nedenler (gerekçeler) öncüller olarak iş görmekte, asıl ana iddia ise sonuç işlevi görmektedir.

Yani şöyle gösterebiliriz:

Gerekçe 1

Gerekçe 2

Gerekçe 3

Sonuç

Temel argümantasyon yapısı böyle değerlendirilmek durumundadır. Argümanların analizi ve tespiti için kullanılan bu yöntem, en temel mantık bilgisi ve ilkeleri doğrultusunda ortaya konulmuştur.

Önemli olan bu yapının tespit edilip ortaya konulmasından sonra, öncüllerin sonuç için gerekçelendirme sağlayıp sağlayamadığıdır.

Öncüller inanmak için bir sebep yoksa, o zaman sonuç da gerekçelendirilmiş sayılamaz.

Aynı zamanda argümantasyonun mantık ilke ve kurallarını biçimsel olarak da ihlal etmemesi gerekmektedir.

Bunlar sağlanamadığı takdirde, işte geçersiz akıl yürütmeler ve kötü argümanlarla karşı karşıyayız demektir.